

godine 1887. ili 1888.), a nakratko mi ga je stavio na raspolaganje jedan od braće Ostojića iz Poblja (ne sjećam se točno koji od trojice), sjećam se jedino da mi je rekao kako je ove pjesme sakupio iz živoga govora... naroda poznati hrvatski pisac Kukuljević.«

Sporno je da li punu veru treba pokloniti svedočenju (iz druge ruke, uostalom) da je pesmarica o kojoj je reč prepis iz zapisa Ivana Kukuljevića Sakcinskog. Međutim, bez obzira na to ko je pesme beležio, a ko ih je prepisivao, beležnicu je ovu bilo vredno izdati. Ponajpre stoga što se radi o relativno velikoj zbirci usmenih pesama erotske sadržine, dakle o onim pesmama koje su bile prevedane u razmatranjima usmene književnosti, a očito živo prisutne u životu, a zatim stoga što se radi o dobroj zbirci. Čitalac se, ako nema predrasuda prema ovoj vrsti pesništva, odnosno ako ne odbacuje unapred erotsko kao temu poezije, ne može oteti utisku da je pesme iz **Kudilje i vretena** beležio znalac koji, birajući erotsko za privatnu upotrebu ili za čitanje u najužem društvu, nije zanemarivao poetsko.

Marija Kleut

Ju. G. Kruglov, Russkie svadbene pesni,
Vysšaja škola, Moskva 1978, 216 str.

Osnovna je zadaća ove knjige da uvede zainteresiranog čitatelja u suvremeno stanje proučavanja svadbene folklorne pjesništva. U prvom, teoretskom dijelu, autor analizira žanrovsko-poetičke osobitosti svadbene folklorne i pokazuje mjesto svadbene pjesama među drugim žanrovima svadbene poezije, u drugom dijelu knjige nalazi se mala antologija svadbene pjesama, odabranih iz različitih žanrova svadbene folklorne pjesništva pogodnih, prije svega, za poetsku analizu.

Osnovno polazište Krugovljeve analize jest termin »svadbene pjesme«,

koji označava višežanrovsku pojavu. U svadbenom folklornom pjesništvu, navodi autor, moguće je izdvojiti pet tipova svadbene pjesama: pohvalne (**veliçal'nye**), pokudne (**koril'nye**), svadbene lirske pjesme, naricaljke (**pričitanija**) i govori i zdravice (**prigovory**). Pohvalne i pokudne pjesme same su po sebi obredne pjesme; naricaljke, govori i zdravice i lirske svadbene pjesme čine sastav svadbene obredne lirike; izuzimajući zdravice koje se javljaju kao stihovani žanr, svi ostali su stihovano-glazbeni žanrovi; naricanja i govori i zdravice pripadaju i dramskom pjesništvu. Autor dalje naglašava da su tri žanra aktualna za svadbe 19. i 20. stoljeća: pohvalne, pokudne i lirske svadbene pjesme, a dva žanra: zaklinjanja i pravno-običajne pjesme, prisutna su povijesno u svadbenom folklornom pjesništvu i izrazito se razlikuju među sobom.

U određivanju žanra svadbene pjesme, Kruglov smatra da veliko značenje ima analiza njezine dominantne funkcije, poetskog sadržaja, kompozicije i umjetničkih sredstava. To su ujedno i odrednice Krugovljeve analize.

Znamo da se na svadbi prepleću tuga i bol s radošću i veseljem, te stoga moraju doći do izražaja i drugi žanrovi koji nemaju izravne veze sa svadbom. Kruglov smatra da je takvo shvaćanje nesvadbene pjesme kao svadbene, nastalo vjerojatno zbog toga što su se na nekim mjestima posebne pjesme, nemajući ni po sadržaju ni po poetici ništa zajedničko sa svadbom, samim izvodiocima učinile po upotrebi svadbene. Istraživači, ne obraćajući pažnju na žanrovski sastav svadbene poezije, često su joj pripisivali ono što joj ne pripada. Kruglov navodi primjer pjesama u kolu (**horovodne pesni**).

Na taj način, u jednom slučaju samo zato što se pjesme izvode na svadbi, određuju se kao svadbene, a u drugom — na osnovi samo opće tematike, u svadbene pjesme ubrajaju se i one koje se nisu nikada pjevale na svadbi.

Recimo na kraju da i ova knjiga pokazuje složenost klasifikacije usmene lirike, pa tako i svadbenog folklornog pjesništva. Naravno, ne treba zbog toga dovesti u sumnju osnovnu žanrovsku podjelu svadbenog folklor. Kruglov pokazuje da i složeni slučajevi određivanja žanrovske pripadnosti konkretnih tekstova također ne mogu narušiti opće principe podjele svadbenog pjesničkog folklor. Oni govore samo o tome da je život svadbenog folklornog pjesništva bogatiji, raznovrsniji od bilo kakve klasifikacije. Ipak, klasifikacija svadbenog folklornog pjesništva, kakvu predlaže Kruglov, može pomoći da se pokažu najopćenitija mjesta, sličnosti i razlike žanrova svadbenog folklor, te putove njihova povijesnog razvoja.

Tanja Perić-Polonijo

9. Arbeitstagung über Fragen des Typenindex der europäischen Volksballaden vom 21. bis 23. August 1978 in Esztergom/Ungarn, Ethnographisches Institut d. U.A.d.W., Budapest 1979, 220 str.

Leta 1966 je bila u okviru SIEF (Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore) formalno ustanovljena međunarodna skupina za raziskovanje ljudskih balada, ki si je zadala nalogo izdelati međnarodni indeks ljudskih balada. Međnarodni indeks baladnih tipova pa razumljivo ne pomeni le kazala balada, ampak predstavlja osnovno za študij balada in za primerjalne analize. Osnova međnarodnemu indeksu so nacionalni tipološki indeksi, ki naj bi bili urejeni po določenih načelih, o katerih se znanstveniki pogovarjajo na posvetovanjih te međnarodne skupine za balade. O enem takih posvetovanj, o devetem po vrsti, ki je bil na Mađarskem, oz. o izdanem gradivu z referati in diskusijami s tega posvetovanja bo tekla tudi beseda.

Doslej je međnarodna komisija izdala 9 zvezkov s posvetovanj. Razumljivo je, da so bili referati s prvih posvetovanj v večini posvećeni

izdelavi indeksa, teoretićnim in metodoloćkim problemom in naćelom klasifikacije. Izgleda, da so po nekajkratnih posvetovanjih osnovna tehnićna vprašanja že rešena, posebno zato, ker je med tem ćasom izšlo že nekaj nacionalnih indeksov, med njimi tudi slovenski, ki ga je pripravila Z. Kumer. Zadnji zborniki posvetovanj, posebno velja to za 9. številko, se ne ukvarjajo već samo z vprašanjem indeksa, pać pa se referenti vedno bolj usmerjajo v druge probleme, ki so povezani z raziskovanjem balad.

Esztergomski zbornik, ki je izšel 1979 v Budimpešti, objavlja na prvih straneh seznam udeleženecv (27), od katerih jih je pri delu sodelovalo 23. Seznamu sledijo program tridnevnega zasedanja (str. 7) in poročila udeleženecv o knjižnih novostih s tega področja za ćas med sestankoma međnarodne komisije. Nadaljni referati obravnavajo teme, ki so bile doloćene za esztergomski sestanek: Problemi klasifikacije balada s socialnimi konfliktimi; Odsev družbenih dogajanj v baladah in Družbena vloga balade.

Prvo temo uvaja zanimiv referat Conrada Lafortea o poskusu nove klasifikacije ustnega pesništva. Laforte se hoće izogniti vsebinski klasifikaciji, zato je socialne balade razdelil po formalni plati, kar pa seveda ni praktićno.

David Engle iz Freiburga piše o baladni klasifikaciji in socialni kritiki. Avtor se trenutno ukvarja z izdelavo nemškega baladnega indeksa.

O klasifikaciji socialnih balada sta poročala tudi ameriška strokovnjaka James Porter, ki v zborniku objavlja referat **Od pćete pripovedi do pripovedne pesmi** in D. Wilgus, ki je obdelal tematsko klasifikaciju socialnih balada. Vilmos Voigt iz Budimpešte pa si je že v naslovu svojega referata zastavil provokativno vprašanje: **Ali sploh obstajajo socialni konfliktimi v baladah?** Referati prve teme so zanimivi, kar kaže tudi objavljena diskusija v zborniku.